

Referat

22.11.2024

Sagsbeh: SP/PT

By-, Kultur- og Miljøområdet

Til medlemmer af Det Grønne Råd på Frederiksberg (DGR)

Rådsmøde mandag den 30. september 2024, kl. 14:00 – 16:00

Mødested: Frederiksberg Rådhus, lokale 4.023

Mødedeltagere:

Frederiksberg Kommunalbestyrelse

Formand for Miljø- og Trafikudvalget,
Formand for Det Grønne Råd

Jan E. Jørgensen (JEJ)

Kommunalbestyrelsesmedlem

Anders Storgaard (AS)

Danmarks Naturfredningsforening

Lokalkomiteen for Frederiksberg

Lisbeth Snoager Sloth (LSS)

Friluftsrådets Kredsrepræsentation

Camilla Hjortkjær (CH) - *afbud*

Foreningen til Hovedstadens Forskønnelse

Martin Zerlang (MZ) - *afbud*

Cyklistforbundet, Frederiksberg Lokalfdeling

Jette Gotsche (JG) - *afbud*

Dansk Ornitologisk Forening

Lokalkomiteen for Frederiksberg

Thyge Enevoldsen (TE)

Fonden for Træer og Miljø

Hans Erik Lund (HEL)

Danmarks Jægerforbund

Hanne Hauer (HH)

Foreningen for Bygnings-og Landskabskultur på Frederiksberg FBLF

Ditte Thye (DT)

Spejderne på Frederiksberg

Alice Giltoft (AG)

Frederiksberg Erhverv

Christian Jensen (CJ)

NOAH

Inger Vedel (IV)

Klimabevægelsen i Danmark

Morten Ammitzbøll (MA)

Frederiksberg Kommune

Konst. afdelingschef Vej, Park og Miljø
Stadsgartner
Projektleder, landskabsarkitekt
Projektleder, trafikplanlægning
Naturvejleder
Naturvejleder

Jesper Dahl (JD)
Stine Poulsen (SP)
Pernille Thomsen (PT)
Bo Rasmussen (BR)
Manja Kofoed Jensen (MKJ)-*afbud*
William Brenner Larsen (WBL)-*afbud*

Dagsorden

1. Velkomst og godkendelse af referat
2. Meddelelser fra formanden
3. Kommuneplan 2025
4. Aktuelle byrumsprojekter
5. Grønne tiltag på handelsgader
6. Aktuelle grønne projekter
7. Besigtigelsestur på Frederiksberg Hospital
8. Naturvejledning
9. Eventuelt
10. Næste møde

Vedr. dagsorden pkt. 1: Velkomst og godkendelse af referat

JEJ bød velkommen til rådet.

Der var ingen bemærkninger til referatet fra seneste møde.

Vedr. dagsorden pkt. 2: Meddelelser fra formanden

Formanden havde ingen meddelelser.

Vedr. dagsorden pkt. 3: Kommuneplan 2025

SP orienterede om datoer i høringsfasen for den kommende kommuneplan 2025. Der bliver en offentlig høring fra medio december 2024 til medio februar 2025. Høringen annonceres på kommunens hjemmeside under 'Bliv hørt - Frederiksberg' i høringsperioden. Se link: [Bliv hørt - Frederiksberg](#)

JEJ opfordrede til, at rådet byder ind og sender deres bidrag, når tiden kommer.

Vedr. dagsorden pkt. 4: Aktuelle byrumsprojekter

BR præsenterede dispositionsforslaget for byrumsprojektet 'Pladsen bag rådhuset' – den urbane forhave.

Som forberedelse til mødet kunne medlemmerne orientere sig i projektets omfang, hovedelementer og forudgående proces. Af hensyn til fil-størrelsen på materialet blev der henvist til dispositionsforslaget fra høringsprocessen af juni 2023, der er tilgængeligt på kommunens hjemmeside under siden 'Bliv Hørt' via linket: [Dispositionsforslag for pladsen bag rådhuset.pdf \(frederiksberg.dk\)](#).

Projektet er politisk behandlet efter høringsprocessen i sensommeren 2023 med borgermøde og indkomne bemærkninger. Der er blevet arbejdet videre med projektets detaljering på baggrund af den politiske proces og høringssvar.

Dispositionsforslaget og konceptet for Pladsen bag Frederiksberg Rådhus er udarbejdet af ETN Arkitekter i samarbejde med Nordstern og RUM Arkitekter, der også udfører P-kælderen. Kommunalbestyrelsen har vedtaget, at pladsen skal navngives John Winthers Plads.

Hovedidéen er "den urbane forhave". Den bygger på det typiske frederiksbergske forhave-motiv. En forhave til Frederiksberg Have, Frederiksberg Rådhus, Møstings Hus og 4. Maj Kollegiet. Det bliver en indbydende erstatning for den tidligere funktionelle, men grå parkeringsplads. Forhaven samler de fine bygninger omkring pladsen. Møstings Hus og 4. Maj Kollegiet vil træde mere frem i byrummet på den nye plads, og det nyt bygulv vil binde pladsen sammen.

Trappelandskabet over rampen til det underjordiske p-anlæg mod Smallegade, kaldet Solbjerget, bliver et frodigt, sansende og legende forløb med opholdspladser, bevægelseselementer og udsigt over pladsen.

Andebakkesøen, der først havde karakter af et gadekær og siden et spejlbassin fra 1940'erne, omlægges til en sø, hvor det biologiske liv kan udvikle sig bedre end i dag og en del af overskudsvandet fra Frederiksberg Haves kanaler ledes til, mens resten som nu ledes til kloak. Under pladsen er lagt magasiner til regnvandsopsamling fra pladsen, som udover til søen også vil blive brugt til vanding af de nye træer på pladsen, samt til vanding andre steder i byen.

Kunstkoven giver mulighed for at Møstings Hus kan holde udendørs udstillinger – både permanente og midlertidige. Der bliver cafe i stueetagen med udeservering øst for huset, så pladsen bliver mere åben. Hækken omkring bygningen fjernes. Restauratør/forpagter til cafeen er fundet. Administrationen fra Frederiksberg Museerne flytter til en anden lokalitet på Frederiksberg for at give plads til cafeen, hvilket er en del af aftalen for budget 2024.

Aktivitetshjørnet, er videreudviklet fra at være tegnet til basket og skater i forslaget, er nu indrettet med en dansescene i træ, der kan bruges til dans, yoga, kampsport, optræden, mv. og et hjørne med en basketkurv. Der anlægges betonplinte, hvor man kan tage ophold og følge med i aktiviteterne på scenen. Her kan man også nyde den sidste aften-sol.

En Pavillon ved Smallegade, bliver en ny permanent overdækning, der kan bruges ved markeder, hvor der kan serveres mad og drikke fra mobile vogne, også selv om vejret ikke arter sig.

Nogle af hovedgrebene består i følgende:

- Det grønne fra Frederiksberg Have trækkes ind på pladsen i syd.
- Det "blå" i Andebakkesøen udvides, da søen bliver lidt større. Bøgehækken mellem p-pladsen og søen fjernes, og der indrettes med trædæk og søen gøres mere tilgængelig med siddepladser og sti.
- Ved Andebakkestien bliver der også et nyt trædæk, hvor en del af udeserveringen kan trække ud, og man kan stå og kigge ud over søen og til Møstings Hus.
- Selve pladsen indeholder muligheder for aktiviteter som leg, bevægelse og ophold samt arrangementer. En del af legen bliver vandleg med vandstråler og vandstøv. Det trappede landskab vil indbyde til løb, aktivitet, leg og ophold.

- Der kommer mange bænke, så man kan tage ophold rundt på pladsen.
- Formidling og kunst bliver en del af pladsen. Derudover er der en Atriumgård i p-kælderen som er Ø24 m bred og 10 m høj. Atriumgården og dens kommende kunstværk vil kunne ses, når man kører inde i p-kælderen og gennem ovenlys oppe på pladsen. Der er afsat penge til at undersøge muligheden for et permanent kunstværk i atrium.
- Loppetorvet har stor betydning for at pladsen og kommer til at have samme omfang som før. Der skal være plads til 90 loppestader. Der bliver 45 store loppestader og 45 små. Mellem staderne bliver der strøg, hvor man kan bevæge sig rundt på pladsen.

Beplantningsstrategien for pladsen:

Mod Smallegade etableres forhaven der byder velkommen. De vil bestå af blomstrende og forskellige arter af buske, stauder og græsser, for varierende oplevelser af farver og frøstande hen over året.

Solbjerget har mere karakter af højbede, som dermed bliver mere tørre og en særlig type haverum, at vandre i. Her plantes mindre fyrretræer, samt mere tørketålende stauder og græsser. Det bliver en opbygning med trælameller på trædæk til ophold.

Søbred og eng ved Andedammen bliver mere vådt. Her plantes åkander og andre hjemmehørende vandplanter. Øer beplantes med græs til at holde picnic eller ligge på.

Ved kanten af 4. maj Kollegiet etableres kunstske og sankehave med en sti ind i den naturlige skov. Flere træer er der allerede, men der planlægges en udtynding i krat. Det bliver ikke en genvej til Frederiksberg Have, men en alternativ skovsti til den eksisterende indgang ved Andebakkestien. Sankehaven er et sted, hvor fx børnehaver og andre interesserede kan plukke bær, frugt og lignende. Børnehaver har efterspurgt netop dette, da det ikke er tilladt at plukke i Frederiksberg Have.

Der bevares så mange træer som muligt, og de mange træer bidrager til oplevelsen af en grøn ramme om pladsen. Der suppleres med flere træer rundt i cirkelslaget. Der kan dog ikke plantes store træer inden for cirkelslaget (over p-kælderen). De gamle egetræer og ahorntræer suppleres med nye træer. Der er fjernet 7 træer i hele området, heraf nogle der var rådne og andre der stadig er små. Der genplanter ca. 25-30 træer.

Tryghed, synlighed og tilgængelighed:

Dette styrkes ved tydelige ganglinjer, der gør det nemt at finde rundt og mulighed for at overskue pladsen, fx langs forløbet fra den gamle Frederiksberg Bredegade over pladsen. Der bliver også kig fra rådhuset og til Møstings Hus.

Det har været vigtigt, ikke at gemme 4. Maj Kollegiet væk. Derfor er trappetårnet tættest på kollegiet skubbet længere ud mod pladsen, og der er åbnet mere op ved Andebakkesøen.

P-kælderens cirkelslag er 60 meter. Der bliver plads til 275 før var der kun 228 pladser.

Endelig nævnte BR, at der er fundet flere levn fra Hollænderbyen fra 1600-1700-tallet ved udgravningerne.

Den videre proces for projektet:

Pt. arbejdes der med klimasikring, og til foråret skal byrummet og beplantning færdiggøres. Projektet er en smule forsinket i forhold til den oprindelige tidsplan, idet det skulle have været færdigt til årsskiftet, men nu bliver det omkring 1. april 2025.

Herefter blev der svaret på spørgsmål og bemærkninger fra medlemmerne:

DT spurgte til, hvorfor der ikke er lavet terrænregulering til 4. maj kollegiet, så den bliver i niveau med pladsen? BR svarede, at der er reguleret, så der bliver cirka 4 trin mod tidligere 9 trin ned. Der bliver også fjernet en mur og buskvegetation for at åbne op.

LSS spurgte til, hvordan Clever lynladerstationen er kommet til på pladsen? DN synes ikke om den, og den indgik ikke i nogen høring, hvilket undrer dem.

Svar fra JEJ; FK har ønsket at den 1. bynære lynlader i Danmark blev etableret på Frederiksberg. Den centrale placering og hurtige lademuligheder var vigtig for FK, og vi er stolte af den. Den fik ros af Politikens anmelder.

CJ synes, at det er et flot projekt, og håber, at ideerne med projektet lykkes. Han ville gerne have haft Atriumgården og Møstings Hus tænkt mere sammen, så Atriumgården kunne være blevet et større aktiv for museet. Han er glad for, at der nu er tale om markedsdage og ikke torvehaller. Til dette svarede BR, at atriummet er et meget stort rum, og det kræver særskilt budget at realisere et projekt med kunst i rummet. Meningen er, at det skal kunne betragtes via åbninger i muren langs p-pladserne og via de nævnte ovenlys oppe fra pladsen. Atriummet kan altså opleves ude fra, men der er ikke mulighed for ophold inde i rummet. Kommunen har søgt fonde til kunst i atriummet, men har pt. fået afslag og har ikke en fuld finansiering på plads endnu. Der er afsat midler i budget 2025 til kunst i det offentlige rum.

CJ udtrykte, at man kan opleve, at man ikke bliver hørt, fordi der kun bliver fremlagt ét forslag. Til dette svarer JEJ, at der fx ved puljer nogle gange lægges flere projekter op, så politikerne kan pege på hvilke projekter, der skal prioriteres, og at det er den vej, politikerne gerne vil gå fremadrettet.

DT undrede sig over, at der ikke blev lavet et høringsnotat, hvor samtlige 95 indsigelser fremgik. Hun mente, at man har krav på, at kunne se, hvad der bliver indarbejdet, og hvad der ikke gør. Hun forventer ikke, at alle input der foreslås indarbejdes, men at man i det mindste kan se, hvad der bliver indarbejdet og hvad der ikke gør af de bemærkninger og indsigelser, der modtages af kommunen.

Det udløste en generel snak frem og tilbage omkring høringer, og hvilke procedurer der er herfor. Bl.a. hvorvidt borgerne har krav på et individuelt svar og en klagevejledning, når de er inviteret til at komme med input.

JEJ svarede hertil; Vi svarer ikke med et direkte svar til den pågældende, som har skrevet et høringssvar. Der laves et høringsnotat med hovedpunkter. Politikerne modtager og ser alle høringssvar i forbindelse med høringsnotaterne, og hvad de enkelte har skrevet. Politikerne har ikke nogen interesse i ikke at høre dem, der kommer med input ved en høringsproces. Det reviderede dispositionsforslag blev godkendt af Miljø- og Trafikudvalget den 8. april 2024.

AS tilføjede, at politikerne forholder sig til høringssvarene og har fx fået tænkt mere grønt ind i projektet på det grundlag. Han spurgte herefter om rådsmedlemmerne oplever høringsprocesser som et generelt problem, og er det fordi, de ikke får direkte svar på hvordan deres input bruges?

DT svarede, at det nogle gange kan opfattes sådan, at så snart inddragelse og svar ikke er lovbundet (fx ved temaplaner og ekstrahøringer), hører man ikke mere. Det kan føles som spild af tid, hvis man ikke får en tilbagemelding. Husk at interesseorganisationer og foreninger gerne vil inviteres ind.

JEJ: Vi kan overveje, om vi kan aktivere mere – vi har gjort rigtigt meget også i forbindelse med fx udviklingen af Hospitalsgrunden. Vi gør meget for at få borgerne i tale, og det skal ikke være spild af tid at komme med høringssvar.

Afslutningsvis bemærkede LSS, at det var godt med pop-up dagene, som en del af borgerinddragelsen, men lidt ærgerligt, at dagene lå i sommerferien. LSS udtrykte glæde over, at projektet har ændret sig undervejs og er blevet mere grønt med fokus på biodiversitet og hjemmehørende planter. De fik i sin tid en henvendelse fra 4. maj Kollegiet, der var bekymret for, at projektet blev for urbant med meget belægning.

Vedr. dagsorden pkt. 5: Grønne tiltag på handelsgader

HH præsenterede ideer til grønne tiltag på handelsgader, der kan give inspiration til handelsliv og udeservering med udgangspunkt i Gammel Kongevej.

Idéerne er henvendt til forretningerne, handelslivet og udeservering. Gammel Kongevej trænger til at få et løft. Forretningerne kan bidrage til en grønnere handelsgade. Fra Søerne til rådhuset.

Pladsen foran Codan er kedelig og rodet. Begrønning i fx plantekasser kunne gøre pladsen mere spændende. Vand til fuglene ville være godt, og mere plads til ophold. Cykler bør organiseres bedre og burde stå, så de ikke vælter ind i hinanden. I samme område foreslås en grøn hæk i stedet for stakit til naboen.

Forretningerne må selv beslutte, hvad de vil ofre. Tankerne der præsenteres er nogle forslag, der kan bidrage til at forskønne og gøre handelsgaden mere grøn. Der skal ikke så meget til. De forretningsdrivende skal dog huske at passe det, så det forbliver pænt og gerne have blik for det æstetiske.

Frederiksberg Kommunes træpolitik om at alle skal kunne se mindst et træ fra deres bolig har hjulpet – og vi må gerne plante endnu flere træer.

Plantekasser kan være med til at skjule cykelstativer. Der er et værre cykelrod på nogle vejhjørner. De butiksdrevende skal også huske reglerne for tilgængelighed.

JEJ foreslår, at CJ går videre med tankerne og inviterer HH med til møde med de erhvervsdrivende. Det gør CJ gerne.

AS udtrykker, at det er et flot oplæg.

Mange gæster kommer på cykel. Kunne man placere cykelstativerne længere tilbage ad sidegaderne?

JEJ svarer, at det har været forsøgt med skiltning bl.a. ved Frederiksberg Centret, men den bliver ikke fulgt af de cyklende, og det er en udfordring.

Forvaltningen oplyste at cykletællinger viser, at de fleste kommer til butikkerne på cykler.

CJ udtrykker, at han har gjort sig de samme tanker, og at HH peger på de rigtige udfordringer. Udfordringen med cykler bliver større og en aktiv dialog mellem flere parter er

nødvendig fx mellem beboere, handlende og kommunen. Så handelsgaderne løftes og gøres interessante.

HEL: kunne man lave et projekt sammen med cyklistforbundet, for at få cyklisterne til at parkere rigtigt?

JEJ fortalte at der i budget 2025 er afsat midler til grøn afskærmning om udeserveringer. Måske kunne man i den forbindelse se på placeringer af grøn afskærmning, der også skærmer for cykelparkeringer.

Det aftaltes at præsentationen sendes ud med referatet.

Vedr. dagsorden pkt. 6: Aktuelle grønne projekter

JEJ gennemgik hovedpunkterne i Budget 2025, der indeholder grønne tiltag for i alt 25 mio. kr. herunder:

- Park på hospitalsgrunden
- Mere bynatur og biodiversitet
- Radius forplads ved Finsensvej – gøres mere spændende og åbnes op
- Flere træer Miyawakiskove
- Gavlpuljen udvides til grønne gavle
- Naturlegepladser
- Solbjerg Parkkirkegård
- Nordens Plads
- Udeservering – grønne afslutninger
- Blomster op ad kirkegårdsmuren
- Gadehaver i gaderne og på skoler/børnehaver

Link til budget 2025 findes her: [Budget 2025](#).

SP kom med en kort status for indsatser i 2024.

Den 23. september har der været besigtigelsestur til biodiversitetsprojekter for Miljø- og Trafikudvalget, hvor Det Grønne Råd var inviteret med. Turen gik til Solbjerg Parkkirkegård, Flintholm Kirke og Troels-Lunds Vej. Et par medlemmer af DGR havde svært ved at finde mødestedet. JEJ bar forvaltningen være mere præcis ift. adressen på mødestedet næste gang.

Byhaver og gadehaver. Der er efterspørgsel på byhaver, gadehaver og nyttehaver. Der er nu 35 gadehaver og 50 gadehaveejere, da nogle deles om at passe gadehaven. Forvaltningen giver gode råd til, hvordan man arbejder med det.

Budget 2024. Der er sket en omlægning af bede i Lindevangsparken, 5. juni plads og Pariseranlægget fra sommerblomster til blomstrende stauder. TE spurgte til status på rød-bøgen i parken. Den er fældet og der er plantet 3 asketræer i stedet grundet svampeangreb på træet, så træet udgjorde en sikkerhedsrisiko.

De grønne gavle. Der er nu opsamlet erfaringer og efterplantet. Den grønne gavl ved Mariendalsvej ligger mere i skygge, så planterne er frodige. Vodroffsvej er mere tør.

Tree tag dag kampagne – 10 træer i byen har fået påsat skilte med information om træernes fordele for miljø, oplevelser og økonomi.

HEL: hav fokus på, at CO2-regnskab for træer kan risikere at blive forsimplede.

Status på indsats for mursejlere. Der er i 2024 opsat 6 redekasser ved Frederiksberg Svømmehal og 6 redekasser ved Skolen på Nyelandsvej på Lollandsvej. Næste skridt er formidling med digitalt kort. TE kommenterede, at DOF oplever et problem i Hostrups

Have, hvor de mange fugle formodes at være flyttet ud i forbindelse med tagrenoveringen. TE understreger at i indsatser for mursejler er det vigtigt at kortlægge, hvor de befinder sig og styrke indsatserne der.

Vedr. dagsorden pkt. 7: Besigtigelsestur på Frederiksberg Hospital

Temaet for besigtigelsestur i 2024 blev valgt på sidste møde, Frederiksberg Hospital. Stine orienterede kort om det foreløbige program for turen. Besigtigelsesturen vil blandt andet omhandle udvikling af det grønne og bykvartererne, og hvordan mobilitet og trafik er tænkt ind, strategi for eksisterende bevaringsværdige træer inklusiv de eksotiske og for biofaktor.

Der er opstillet en udendørs udstilling på hospitalsgrunden, som besøges undervejs på turen. Der bliver indlagt en pause med kaffe i det lille udstillingssted.

Turen finder sted den 11. november fra kl. 14-16.

Vedr. dagsorden pkt. 8: Naturvejledning

MKJ og WBL, naturvejledere havde meldt afbud.

Vedr. dagsorden pkt. 9: Eventuelt

- Det Bæredygtige Forsamlingshus, DN Frederiksberg, Foreningen af Gårdlaug på Frederiksberg og KULTULAB holder et arrangement den 7. november om biodiversitet i byen, hvor bl.a. Stine Poulsen er inviteret til at holde et oplæg.
- Den 14. november er der årsmøde i DN.
- HEL udtrykker at han er ærgerlig over, at rådsmødet har været udsat. Det er svært, når mange mennesker skal finde en ny tid i kalenderen. Det tages til efterretning.

Vedr. dagsorden pkt. 10: Næste møde

Næste møder afholdes på følgende datoer:

- d. 11. november – besigtigelsestur på Frederiksberg Hospital.
- d. 02. december – rådsmøde på rådhuset.